

Panu Pontus Artti

□ **Käsi** pystyy: kuka tuntee nimen **Pontus Artti**? Tuleeko vastausta? Entäpä jos kysyn, tietääkö joku hänet kirjailijaksi! Ei tainnut auttaa paljoakaan. Kysynpä varsin, mistä maasta tämänniminen mies, enkä hämmästyisi, jos joku sanoisi, että italialaiselta tuntuu.

Niinpä niin, Roomassa minä hänet tapasin. Oli vuosi -13, mikä kai pitäisi kirjoittaa XIII. Ei j.Kr. jos ei ennenkään, vaan — ”jälkeen Mussolinin”.

Elettiin syyskuuta tasan 52 ja ½ vuotta sitten, sitä aikaa, jolloin Etiopia ja ”Hailasenlassi” uhkasivat Italian turvallisuutta, uskoen haluaa. Minä elin niissä tunnelmissa Roomassa monta viikkoa. Pontus Artti oli ministeri. Tapasin hänet Suomen Rooman-lähetystössä, ja hän oli — Suomen Rooman-lähettiläs.

Hän ei tiennyt, kuka minä olin, eikä siinä paljon tietämistä olisi ollutkaan, mutta en minäkään tiennyt, että hän oli entinen oulunkoululainen, nimestään huolimatta. Huomasin sen vasta monta kymmentä vuotta myöhemmin, mutta harmitti se silti hieman. Ei minulla ollut Roomassa liiemmästi tuttuja, joskohta olinkin valtion leivissä.

□ **Huomasin** sitten tämän ”roomalaisen”, nimi niin latinalainen kuin toivoa voi,

Oulun Suomalaisen Klassilisen Lyseon oppilaaksi, ylioppilas 1896. Aloittanut sanomalehtimiehenä, kirjoittanut kaunokirjallisuutta eri julkaisuihin, julkaissut novelleja ja näytelmiä. Kertoi Lyseon matrikkeli.

Miten lienen lukenut, en ainakaan niin, että olisin pannut painoa virkkeen jälkiosalle. Onhan ”joka toinen” lyseolainen ammoisista ajoista alkaen kirjoittanut. . . Sitten luen yhtäkkiä: Pontus Artti. Kohtaloita. Kertomuksia ja kuvauksia. Yrjö Weilin, Helsinki. 1905.

Heureka! Siis kirjailija. Lyseolainen ja oululainen kirjailija. Tänä päivänä uusin oululainen kirjailija! Satakymmenen (110) vuotta ja 40 päivää syntymänsä jälkeen. Voisi kai sanoa: vihdoinkin!

□ **Kohtaloita** on nyt pöydälläni, 10 kertomusta, kuvausta, 104 sivua. Sidottu uudelleen sellaisiin kansiin kuin mitä mekin yritimme 60 vuotta sitten Kestin kirjansitomossa. Sellaista paperia ei muuten kuulu olevan enää edes saatavissa, sanoi arvoisa Antikvariaatti. En ryhdy arvostelijaksi, kerron vain, että puolet Artin tarinoista sijoittuvat Lappiin, erämaahan, perimätietoa, mielikuvitusta, tummat juonteet, mutta hienosti kirjoitettuja.

Muista kaksi liittyy nuoren sanomalehtimiehen ja

politiikasta kiinnostuneen aatteenmiehen kokemukseen, olisikohan myös ”omakuvia”, joista ei kyllä vielä ole voinut aavistaa, että mies ministerinä kuolisi.

□ **Pontus Kaarlo** oli syntynyt 1.1.1878 Ylitorniolla nimismies **Karl Gustaf Tegströmin** poikana, äiti **Mathilda Kajander**. Isän kautta ehkä jo yhteydet Lappiin! Pontus on ilmeisesti opiskellut humanistisia aineita, sitten sekä matrikkelin että v. 1920 Aikalaiskirjan mukaan ”sanomalehtioliihin tutustunut, ja kirjeenvaihtajana Skandinaviassa sekä Saksassa” 1909, 1912—14. Sitä ennen Tampereen Sanomat, sitten Turun San. päätoimittaja ym.

Ulkoasiainministeriön palvelukseen Artti on siirtynyt jo 1919, kansliapäällikkö 1920—27, sitten lähettiläänä Moskovassa ja sitten (”päinvastoin”) Roomassa 1930—.

□ **Buongiorno!** Sen minä kuitenkin opin jo siis vuonna XIII, niin kuin Mussolinin aikana uusi aika Italiassa laskettiin. Panuna muuten sen matkan kokemuksiani tilitin silloiselle lehdelleni, jonka nimi oli Kaiku. Meillä Suomessa elettiin vuotta 1935.

Pontus Artti kuoli Helsingissä 31.7.1936. Mahtoiko hän julkaista muitakin kirjoja kuin Kohtaloita'nsa?